

КОМИССИЯ

Аварияланы, алада ачыгъанланы саны да азайганды, алай бир-бир районлада уа ёсгенди

КЪМР-де жолда жоруюню кюркьсузулугун жалчытуу жаны бла правительстволу комиссияны кезулю жыйлыгуунда РФ-ни Президентини буйруклары къалай толтурулгандыры сюзюлгенди, «2020 жылга дери КЪМР-де транспорт системаны айттыгу» кырал программа къалай тамалланганы да кьаралганды. Кенешни премьер-министр Мусулканы Алий бардырганды.

Жылы биринчи жарымында Къырал-автоинспекция жуапын ведомстволу бла бирге толтурган профилактика жумушлары хайырындан республикада жоллада аварияланы саны 11 процентте азайганды (бийыл – 272, былтырны бу кезуионде – 306). Аны юсонден КЪМР-де МВД-ны УТДБД-сыны таматасы Юрий Бегмидов айтханды. Ол белгили этген шарттагы кере, жылы алындан бери жоллада 39 адам ёлгенди, ол а аны аллында кезу

бла тенгеширгенде, 30 процентте азды (57 адам), жараланы саны да 19 процентте тошорюрге кьолдан келгенди (2016 жылы биринчи жарымында – 398, 2017 жылда – 322).

Ахыры 2-чи бетдеди.

Хурметлеу

Къарыулу, бирикген юйюр - кючлю къыралны мурдору

Нальчик шахарны башчысы Мулид Макоев бергенди. Сайлаулы аны араларында: Уналаны Алий бла Лариса, Гелъяны Мурдин бла Асият, Федор Шыревл бла Кулбайяны Валентина, Жаболаны Зафир бла Роза, Созайяны Хазиз бла Фатимат, Атырзаланы Шамил бла Маржан, Огурулуны Борис бла Лариса да болгандыла.

Администрацияга чакырылган юйюрге бирге жыйырма беш эм андан да кёл жылланы жашап келедиле, юлпюте айттырна сабийле да ёсдоргенди, аланы хар бирине бийик билим алдыргандыла. Бусагытта уа жанларына керген туудукларыны аягы юсюне салыргы болушдыла.

Хачыуун жумушну башлай, Анатолий Тонконог бу къырал комитетини башчысы Мулид Макоев бергенди. Сайлаулы аны араларында: Уналаны Алий бла Лариса, Гелъяны Мурдин бла Асият, Федор Шыревл бла Кулбайяны Валентина, Жаболаны Зафир бла Роза, Созайяны Хазиз бла Фатимат, Атырзаланы Шамил бла Маржан, Огурулуны Борис бла Лариса да болгандыла.

Атырзаланы Шамил бла Маржан.

ралда бек жаш байрамладан бири болганылыкыга, юйюрге тутхучулугун белгилеуде аны магъанасы улуу болганыны чертгенди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ФЕСТИВАЛЬ

«Алтын кьол» жер-жерден тартады усталаны кесине

Ачылыуу «Алтын кьол» кесини ишин, тереде болганыча, конференциядан башлаганды. Ол байрам кюн интирилде «Чирик кёл» турист базада бардырылганды. Анга Дагьыстанда, Къарачай-Черкес, Чечен республикалада жашагъан ногъайлыла, кумукьлыла да кёл санда къатышхандыла. Аны фестивалны башлаачысы, «Къайсыннга жок атлам» фонду башчысы Тетууаны Хадис ачханды. Ол Нарт оюланы, Къайсын эм Казим окууланы, «Алтын кьол» фестивалны да кюсперинден хапар айтханды.

къырал институту деканы Аталаны Лариса уа Тетууаны Хадисге къарачайлыла, малъкьарлыла эмда ногъайлыла миллет терелерин сакьлаууа, кьолдан усталыкларыны айтнытууга салгъан кыйыны ючюн «Дизайнерлени союзу» халкъла аралы жамауат организацианы дипломун бергенди.

чыкъгъаны юсонден хапары, Фатимат Канокьова-Карасованы «Художественный войлок», Фариди Сидаметованы «Эдигей» эпосну кечюмеси эмда Балбек Карасовну «Ногъай нарт сёзле».

Дагытта фонд жарашдыргъан Холан-Бызыны, Малъкьар, Басхан аузуланы суратлары бла гиче киталчыкъла да бар эдиле. Жыйлынуу ахырында авторла чыгъармаларын келген къонакъ

Ахыры 3-чо бетдеди.

Чирик кёлню жагысында болукь кьууанчыла, тарых магъаналы ишге келген делегацияланы башчылары уа аланы бери чакыргъанлары ючюн ыспас этгенди, тутхан ишлерини юсонден къыска хапар айтхандыла. Былай жумушла халкъланы эмда миллетлени бирикдиргенлерин, бек башы уа - миллет культура хазнаны сакьларга, тас болганын а жангыдан эсге тошорюрге себеплик этгенини чертгенди.

Жангы киталла бла танышыу Конференцияда эттегиле авторланы назмулары да окулунгандыла. Андан сора да, бир неча авторну чыгъармаларыны презентациясы болганды - Биттирланы Тамараны «Иссос Абав», «Къарачаево-балкарска духовная литература: рукописное наследие», «Къарачай-малъкьар дин назмучулукь», Ставрополь крайдан келген къонакъ Сергей Еремеевни Минги тауга - «Къайсыннга жок атлам» фонду байрагы бла

Къабарты-Малъкьар Республиканы Жаш тёлю правительстволу структурасын юсонден Къабарты-Малъкьар Республиканы Башчысыны БУЙРУГУ

1. Къабарты-Малъкьар Республиканы Жаш тёлю правительстволу буйрукьда кергозтолген структурасын къабыл керюрге,
2. Ючлерин тас этгенге санагъа:
Къабарты-Малъкьар Республиканы Башчысыны

2014 жылда 10 декабрьде чыгъарылган 138-РГ номерли буйругун;
Къабарты-Малъкьар Республиканы Башчысыны 2015 жылда 11 июньда чыгъарылган 57-РГ номерли буйругун.

Къабарты-Малъкьар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2017 жыл 30 июнь, №66-РГ

Ю. КОКОВ

Къабарты-Малъкьар Республиканы Башчысыны 2017 жылда 30 июньда чыгъарылган 66-РГ номерли буйругу бла къабыл керюлгенди

Къабарты-Малъкьар Республиканы Жаш тёлю правительстволу СТРУКТУРАСЫ

Председатель
Председатели орунбасары
Председатели орунбасары
Саулукъ сакьлау министри
Культура министри
Билим берюу, илму эмда жаш тёлюню ишлери жаны бла министр
Басма эмда аспамлы коммуникацияла жаны бла министр
Граждан обществовну институтлары бла байламлыкъла жорютоу эмда миллетлени ишлери жаны бла министр
Жер эмда ырыскы бла байламлы халла жаны бла министр

Курортла эмда туризм министри
Энергетика, тарифле эмда жашау журтлагъа наздор этуу жаны бла министр
Табийгъат байлыкьла эмда экология министри
Промышленность эмда сатыу-алуу министри
Спорт министри
Къурулуш, жашау журтла-коммунал эмда жол мюлк министри
Транспорт эмда связь министри
Урууну, иш бла жалчытуу эмда социал къоруулау министри
Финансла министри
Экономиканы айттыуу министри

Пресс-конференция

Ара шахарда жоллагъа, юйлени арбазларына да тийишли эс бурулгъанлай турлукьду

Нальчик шахар округну жержерли администрациясыны башчысы Арсен Алакаев муниципалитетде жоллагъа бийыл ремонт этуону юсонден пресс-конференция бардырганды. Жыйлылугъа мэрияны жашау журт - коммунал мюлк эмда

таппандыруу Управлениасыны башчысы Анзор Ашабоков, аны орунбасары Гайяланы Аслан, подряд организацианы келечиси Чеченланы Ислам да къатышхандыла, деп билдирди административны пресс-службасындан.

Арсен Алакаев айтханга кере, республиканы ара шахарында жолланы битеулю узунлугу кёл къалмай 460 километр болады. Орамланы саны да аллай бирди. Бу къаланы ичкени 6,9 километри къыралны бойсунуундады, кёл къалмай жыйырма километри - регионну, къалганы уа муниципалитетни кесине.

Алагъа ремонт этерге бийыл аны бюджетинден 47,5 миллион сом жиберилгенди. Ачканы аспам кюсеге - 35,1 миллион сом - чунгурланы жамаугъа къораттылкъыды. Бюгонюкьге бу иш 23 орманда таман этилгенди. Жолланы белгиленген 56,3 минг квадрат метринде 29,5 минги жамагъанды. Кюнню хали чырмаулул этмей турса, жордыргъа барды да 15-20 июльга таман этип бошарга умут барды, деп ышандырганды мэр.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Оноу

Сочини къырал университети бизде туризм жаны бла кадрланы билимлерин ёсдюрюрге хазырды

Сочини къырал университети башчысы Владимир Абраунов билдиргенге кере, келишим Сочини къырал университети бла байламлыкъланы кенгерти мурат бла жарашдырылганды.

«Анга вузну делегациясы 16-20 июльда Къабарты-Малъкьарга ишчи жумуш бла келген кезиуде кьол салынырыкъды.

Документ туризм эм рекреация сфералада илму тинтиулерин ёсдюрюрге онг берликди. Аны чеклеринде практика семинарла, конференцияла бардырырга, студентлени бла усталаны бир бирге барууларын къуаргъа, башха билим берюу жумушла толтурурга онг болукьду, дегени министр.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Билдириу

Битимчиликде къармашханлагъа - субсидияла

Къабарты-Малъкьарны Эл мюлк министрстволу кезуиунда субсидияланы берюрге хазырлануу башланганды. Бу жол ахча битимчилик бёломде къармашханлагъа юлешинирдикди.

Алай бла 4 июльда чыгъарылган ведомстволу бегимге тийишлиликде документле алуу башланганды. Бу иш

10 июльдан 10 декабрьге дери бардырылкъыды. Аны бла байламлы толу информацияны http://pravilistvo.kbr.ru/igiv/minselhoz/gospodderzhka_apk_kbr/gospodderzhka_apk_v_2015_godu/subsidiya_nesvayzka_2015_ph_sayta_tabargya_bolukhsuz, деп билдирди министрстволу пресс-службасындан.

Эсертну

Жазылырга энтта онг барды

Хурметли жамауат!
Бир торюлю сылтаула бла сиз 2017 жылны экинчи жарымында «Заманга» жазылаудмай къалгъан эсегиз, халны тюзетирге къыйын тийюлдю.

Амал табын, почта связыны къайсы бёломюнде да жазылыуу 28 июльга дери жарашырсагъыз, ана тилибизде чыкъгъан газетни биринчи августдан алып баларыкъсыз.

Беш айгъа жазылыуу багъасы - 679 сом 25 капекди.

Аварияланы, алада ачыгъанланы саны да азайгъанды, алай бир-бир районлада уа ёсгенди

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Алай бла «2013-2020 жыллада жолда жуорнюо кюркюусузлугун игилдендир» Федерал программада тохташдырылган елчеме топурулгъанды. «2012 жыл бла тенгештиргенде республиканы жолларында авариялада жоопланганы саны 52 процентте азайгъанды, программада уа бир тарихинде 12,8 процентте жетиридеги план салынган эди. Авариялада елген сабийлени санын а 66,6 процентте азайгъанды келгенди. План керомдунде уа 21,4 процентте тохташдырылган эдиле», -дегенди доклады.

Болсада жоллада кыгуалты ишле азайган эселеде, бир-бир районлада уа ёсуу эселенди. Ол санда Зюльк (50 процент), Терк (26,6 процент), Бахсан (5,4 процент) районлады. Эпрус эм Урван районлада уа авариялада елгенлени, Черек районда уа жараны болгъанланы саны кбейгени тохташдырылганды.

Полициячы жолланы жау адамлагъа ётерге эркин этиген жерлени болуулуа эркин ачыгъан школпаны, социальный объектини тирилеринде орнатърга керекиси белгиленгенди.

Бюгонлюкде уа Кыбарты-Малкварда жолдан жау адамлагъа ётерге эркин этиген 1005 жерден 280-сз школпаны тирилериндеди. «Алана федерал иземлеге келишир жаны бла улуу иш топурулгъанды, ол санда жаңгы технологиялар да сингирдиленди. Переход узакъдан да керонорча эки тюрсионге болады, эни светофорла салынган жерде да

бардыла. Алай переходланы 21 проценти (215) кемчилликке бла кыралгъанды», -дегенди ол. Авариялада ачыгъанланы санын азайтыр мурат бла уа Кырвалавтоинспекция топуруу уласть оргналга, жолланы ишлерине переходланы жаңгы иземлеге тиийишликке кыруу, орамлада чыркабла орнатуу юсонден эсгериле бергенди. «Титилуеден ачыкъланганча, билим беруу учурландырылганы тириесинде жау адамлагъа ётерге жаралуу 87 жерги кемчилликтери бардыла. Жаны алындан бери уа переходлада 17 авария болгъанды, алада экулен елгенди, 16-лан торлю-торлю жарала алгъанды. Оки кыругъа да Нальчикде болгъанды. Аланы сытуаллары кече жол жаратылгъаны, водители кырангъа адамды кемчилик кыгъанды, деп билдиргенди ол полициячы.

Юрий Бегидов докладчында жолда ачыгъанланы азайтуу жаны бла предложенила да этгенди. Алагъа тынгъалгъандан сора Мускуланы Алкварда аралы управленийысы КыМР-де кыралавтоинспекторлар жаны бла белемюно багышы Кыбардаскы Алим да доклад этгенди. Ол белгиле этген шартла кыра кере, республиканы транспорт предпритиелеринде 120 титини бардырылганды, ол санда быын жуалгы оргналны келечилери бла бирге 9 рейд кыралганды. Аланы кезиюнде уа пассажирлик журютуу жаны бла законлага 1,4 миңден аслам бузукългы этилгени тохташдырылганды. Аланы кетерино

юсонден 725 административ эсгерти берилгенди, битеу да бирге 5,8 миллион сом тазир салынганды. Докладыны айтханына кере, титилуени кезиюнде пассажирлик кюркюусузлуклары кырал сасыланганына баш магъана бериледи. Алай адамланы журютууге лицензия карточкала кетерилени уа аны топурурга оң бермейди. «Бир-бир милионлы башчылары машиналарын кезюотмей кыоюнда», -дегенди ол. КыМР-ни кыруу, ЖКХ эки жол журк жаны министри Вячеслав Курижа э жауу периодланы милет иземлеге кере кыруа жаны бла кыяллы мадарла топуругъанларыны юсонден айтханды.

Жыйылууда «2020 жылгъа дерги КыМР-де транспорт системине айтхы» кырал программаны «Жолда жуорнюо кюркюусузлугун жалчтыу» подпрограммасы кылай топурулганы да озюлгенди. Аны юсонден докладын Транспорт эм сувъ жаны бла кырал комитетни башчысы орунбасары Убашланы Елизавета этгенди. Аны айтханына кере, районланы келечилерини предложениларына кере, федерал программга кыатышуну юсонден завка этиген эди. Алада уа жауу периодланы милет стандартлага кере кырууу, жоллада чыркабла орнатууу, сфотгорланы жаңгыртуу юсонден тилекле бар эдиле. Битеу да бирге тамамларга белгиленген жумушланы багъасы 67 миллион сомга жетгенди. «Алай бу иштег кезиюни юкюшюно кыошарга эки болмагъаны ючюн республика федерал программга кирмей кыалганды», -дегенди ол. Болсада, докладчыны айтханына кере, жоллада халкыны кюркюусузлугун жалчтыу жаны бла мадарла топурулдыла. «Жаланда аланы биржирдири

программаны чеклеринде бардырыгъа тиийишли. Алай бла уа жумушлагъа федерал арадан ача алыргъа оң болукуду», -дегенди ол. Финанс министр Заур Лиюхну а жоллада халкыны кюркюусузлугун жалчтыу жаны бла жумушлагъа федерал арадан ача алыргъа оң болукуду», -дегенди ол. «Алай федерал программга кирге, анга кезиюни юкюшюно кыошарга онгубу барды», -дегенди ол. Кенешде «Навстрену безопасности» деген аңгылатуу кампанияны бардырыгъа жууалты ведомстволаны ишлерин бирге тиийиширнюо проблемасына да кыралганды. Ол быыл август айда Нальчикде бардырылганды. Юрий Бегидовну айтханына кере, белгиленген программга жолда водителилени жауу адамланы бир бирге журмет эгерге койтир, нызамны кыатыландырыр мурат бла кыралды. «Быллай акцияла уа Новгород, Ленинград, Псков, Калуга, Владимир эм Смоленск областлада бардырылгандыла эмдаселерини хайырлыклары кепоззтендиле», -дегенди ол полициячы.

Кыбарты-Малкварда уа аңгылатуу-профилактика тобеишле социальный учурдениялада, сабий солту лагерлеме, маданият июлде, халк аслам жыйылган башха жерлеме бардырылгандыла. Алагъа таматала, сабийле, школпаны уасталары эм башкала кыатышырлыклары белгиленди. Битеу бу жумушланы баш магъанасы жамауаты эсин жолда жуорнюо журюкларына орууду, ачыгъанланы санын азайтуу.

Кенешде башкала да ошешгенди. Ол жууалгы оргналга тиийиш эсгертилени кыабил керюу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Къарыулу, бириккен юйор - кючлюо кыарлы мурдорю

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Валентина Шериева уа ары келген юйорлеге монглукъ, насип, бир бирин аңгылауук да тежегенди. «Сизден ёсюп келген жаш тёлю, сабийлеригиз, туудукларыгъыз да колго алыкълдыла», -дегенди. Атана бир бирге журмет этген, бир бирин аңгылагъан болумда ёсгенде аруу кыабилты, ардепи болгъанларын а баш иеси бла кыаркъ беш жыл жашагъан Кырбайланы Валентина да айтханды. «Бизни быллай шувъ юйорюбю болгъаны кылай улуу насипды», -дегенди туудукладан бири уа. Мухамед бла Тамара Бекуюлова бирге элли юч жыл жашайдыла. Юч сабий ёсдюргенди. Беш туудуклары барды.

Бегиланы Мурадны бла Асипт.

Тамара, ол баш иеси бла узакъ 1964 жылда кылай тобеишгерлерин юсонден эсгерил, юйорю тутучулугуну сылтауларда да билдиргенди.

Тамара, ол баш иеси бла узакъ 1964 жылда кылай тобеишгерлерин юсонден эсгерил, юйорю тутучулугуну сылтауларда да билдиргенди. Саугъалангъанлары араларында Улуу Ата журт урушун, урунуу да ветеранлы Павел бла Анна Куманкиле уа бирге жашагъанлы алтмыш жети жыл болады. Ала эки сабий ёсдюргенди, юч туудуклары, алада туугъан да алты болуучу билеме, быллай да аны ючюн осемле, бир бирикми билеп, аңгылап, тюзюлюк болсагъыз, ма

ол заманда сабийле ёсдюрге, юйорню кыаты тутаргъа да болуучу. Бизни юйорде сен, мен деген зат болмагъанды. Кыаты юйорню жашырылгы бир бирин аңгылауукъды», -деп, насихат этгенди. Жамауат саугъа бир юйор болуп 56 жыл жашагъан Атмырзаланы Шамилге бла Маржанга да берилгенди. Бу эки адам беш сабий ёсдюргенди. Тобеишюу ачырында,

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Ара шахарда жолагъа, юйлене арбазларына да тиийишле эс бурулгъанлай турлукуду

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Шахарда болгъан битеу чунгуранлы жамагъа оң болмагъаны сытууу Алкаев озгъан эки айда тохтаусуз жауула жауу тургъанында эмда бу ишлеге аз ача жиберилгенди керегени. Сёз ючюн, болуучу араллада торкеринчн энтта да 61,7 миңг квадрат метр жолада эмда 8,5 миңг квадрат метр а тротуарлада мадар этерге керекди. Кылай-алай болса да, шахарны ичинде эмда Хасанида, Адихода, Акъ-Сууда эмда Кенешде 53 орам не халда болгъаны тынгы озюлгенди. Республиканы башчысыны буркугуу бла Правительство бла бирге алада да тиийиш ишлени бардырыгъа амал ишлене турды.

Жолада этилген ремонтча жер-жерли самоуправленийны Советини депутатлары кыабил болуп тургъанларын да

билдиргенди Арсен Алакаев. Аладан кыралгъан кыуумла кыруулушчаланы бригадаларыны ишлерин контролде тутардыла. Администрацияны башчысы быыл тынгылы жаңгыртуу ишле кыабил орамлада бардырылганды да тура этгенди. Аланы санына Эльбурская, Калужного эмда Комарова орамланы бир кескери киредиле. Проект бла алада топусунай жаңгы асфальт салынкырыкды. Жол жанларында тротуарла, спортла, белгиле да жаңгытылгандыла. Калужной орамны Мальбахов эмда Головок бла чекленген осого уа жаңгы жолны санагъа кирдики. Ол себеден Калужной-Шардонс орам битеу узунлугуна жаңгытылганды. Жауун суулары кетериу канализацияны юсонден айтханды, Управленийны башчысы Анзор Ашабоков ала заманында та-

заланы тургъанларын белгиленди. Алай дагында бу система артык узун болмагъанын хатасындан (жоллада 37 километр), алгъаракында жауула жаугъанда терк топул кыалады. Ол себеден КыМР-ни Кыруулу, ЖКХ эмда жол молк министрствосу бла бирге энтта да быллай бир система кыруу проект жарашдырыла турды. Тобеишле жолагъа ремонт этилгенден сора коммуналл службала алайланы жаңгыдан кыазып башлагъанлары не тереди деген соруду да берилгенди. Анзор Ашабоков айтханына кере, шахарда коммуникация иги да тозурагъанлары хатасындан, жылы ичинде бир-бир жерлени бир неча кере окъуна кыазарга тыошеди. Сёзюс, асыла был алайлада жаңгыдан асфальт салыргъа керек болды, алай аны тамамлау а бир-бирледе кегте созулды.

УБШАЛАНЫ Мурат.

Жамуат палата ЕГЭ-ни бузукъсуз бардырыгъа себеплик

Жамуат палата ЕГЭ-ни бузукъсуз бардырыгъа себеплик

Жыл сайын школну бошагъанла ЕГЭ-ни береди. Экзамен тап кыруалр ючюн аслам эксперт корюшеди, алай аны бергенле бла байламлыгына уа журютолмейди. Аны магъанасы уа улууду. ЕГЭ-ни бардырыгъа окуучуну кёзо бла кырагъанда, аны башха проблемалары ачыкъл болукудула. Алай бла экзаменни кырууун игилдендирге аны берип бошагъанла болуушле эталгъандыла. Ала юклерин http://ege.oprf.ru/ сайтта мерге болукудула. Жамуат палатага экзаменни бардырыуда кемчилликке жиберил-

генлерини, жуаппала ислеген соруула бла бланканы бермеу куюуну, аппаратураны аман качествосуну эм башха жартылыкълени юселеринден тарыгуула келгенди. ЕГЭ-ни интернет-примёниини ишини эселери бла http://oprf.ru/press/news/2017/newsitem/40924 сайтта шагъерей болуучулукъсы.

Бу иш бла РФ-ни Жамуат палатасыны илмуни эм билим беринюо айтхыны жаны бла комиссионыны жууалты секретары Сьедин Юрий Валентинович корюшеди - vsyedin@oprf.ru.

КЫЛЧЛАКНЫ Зульфия.

Жерлешлерибиз самолётну сайлайдыла

Бу кюнде «Нальчик» халкы арылы аэропорт 2017 жылны биринчи жарымында ишини эселерини тура этгенди. Аны хайырлангъанланы саны, былтыр бла тенгештиргенде, 40 процентте ёсгени айтарды. Алай бла алты айны ичинде хауа транспорт бла учуну 115 025 адам сайлагъанды. Былтыр а ол керюмюдо 81729 адам. Самолёт бла адамла асламында кыралны ичинде учкандыла. Аллайланы саны быыл 99 629-гъа жетгенди. 2016 жылны бу кезиюнде ол керюмюдо 69 696 эди.

Быллай тордониленди сытуу уа «Utaig» авиаккомпания Москва-Нальчик-Москва изда тынгылы ишленге эмда «Полеба» лоукостер Москва - Нальчик - Москва эм Санкт-Петербург - Нальчик - Санкт-Петербург издала тохташп, адамланы ташынуу тап кыруу бардыргъаны бла байламды.

Тыш кыраллы хауа жаны бла хайырлангъанланы саны да былтырдан эсе асламды. «OpnAir» тюрк авиаккомпания жалчтыган Нальчик - Стамбул рейс бла быыл 15 396 адам учканды. Озгъан жылны бу кезюу бла тенгештиргенде, ол 4 миңгге кепюди. Дагында Карина Орквасова билдиргенча, шендо тохташыл тургъан Нальчик - Санкт-Петербург рейс («Полеба») 20-чы сентябрден жаңгыдан ишлеп башларыкды.

Жамуат палатага экзаменни бардырыуда кемчилликке жиберилгенлерини, жуаппала ислеген соруула бла бланканы бермеу куюуну, аппаратураны аман качествосуну эм башха жартылыкълени юселеринден тарыгуула келгенди. ЕГЭ-ни интернет-примёниини ишини эселери бла http://oprf.ru/press/news/2017/newsitem/40924 сайтта шагъерей болуучулукъсы.

Сюймекликлери, кертиликлери ючюн - ыспас эм майдалла

Сюймекликлери, кертиликлери ючюн - ыспас эм майдалла

Эпрус районну Кыулиланы Кыабисын аты маданият юйорю Юйорню, сюймекликни эмда кертиликни кюноне аталып кыууачлыкълы болуучу болгъанды. Аны кезиюнде бир бириносини ахылына тоюшюно, келишип, бирге 25 жылдан аслам заман жашагъан терт юйорге «За любовь и верность» деген майдалла да берилгенди.

Район администрацияны башчысына Мариямдыла. Экис бирге жарым ёмюр сабий ёсдюргенди. Онеки туудуклары барды. Аладан туудукла уа сегиздиле. Ала, урундула жетишили бола, бир неча кырал саугъагъа да тиийиш керюлгенди.

Жашлары, терт туудуклары барды. Аланы мында шувукулуну журюторго сюйген адамлачы таныдыла. Огъары Бахсандан бирге 40 жылдан аслам заманы ёмюр сюрген Жаппулану Анаур бла Жаухар да сюймекликни, бир бирин хурметлеуно, ачыкълкыны юкюсюлюе. Юйор тамата огъарды сагъынылган обсерваторияда ишлегенди. Терт сабий ёсдюргенди.

Юйор кырагъанлы уа 40 жылдан атлагъанды. Минги тау тириесине солургъа келгенлеринде, Бахсанда Нейтрино обсерваторияны кыруулушуну башчысы бла сумнай тургъанлай танысагъанлы уа ахшы терелени керелерге чакыргъанды. Тиштуруланы совети жамуат организацианды председатели Амматаны Мариям да, ол сёзюле кошула, сагъынылган кюноне тохташдырылганы миллет культураны айынууда да кыошумчулукъ этеригине ийангъанлы билдиргенди. Ызы бла, огъарыда бел-

Николай бла Любовь Митраковла да кыздарлары бирге байланыгы ити кесек заман озгъанды. Ала Украинадан изда. Бир школгъа журюп, сабийликте бери да шагъырейди.

Саугъалангъанла, алагъа эс бурлуну, хурметте тиийиш кергенлери ючюн байрамны кырагъанга, районну таматарланы ырызлыкъларын билдиргенди. Жаш артистлени жырларына бла телесулерине да кыууачлыкъленингге жыйылганла сойлоп тынгылагъандыла эм кырагъандыла.

Алиса ТАРИМ, Эпрус районну администрациясны пресслужбасыны таматасы.

ТАЛПАХАНЛАНЫ Аминат.

«Алтын кьол» жер-жерден тартады усталаны кесине

Ахыры, Алты 1-чи бетеди. Чемерлик эмда Мондукт
Шабат кюн а «Алтын кьол» фестивал, белгиленгенча, онбир сагытта Чирик келно жагасында майдадан башланганда. Бу жолу акзайк поэт Куйлианы Квайсын тууганы 100 жылгыга жорланганда. Хар заманда, чатырла орнатылгандыла.

Тамаша кийизле, миллет жыйрыкыла, жаулукыла
Республиканы Черек, Чегем, Элбур районларында, Натлык шахарда жашаган кьолден усталаны араларында агач, томур, минчасыла, алтын эм чиле халыла бла ишлегенле, сурат этгенле да асладдыла. Аланы кеслерин, ишлерин да келте танымалдыла, билмедиле, фестивал а туура этеди.

Жемталачи уста Богайланы Расул.

Ары ишлерин келтиргенле аланы жарашыр, кезге аруу керюнорча этедиле.

Кьарачыдан Салпагарланы Мурат бери биринчи кере келмегенни айтады. Ол тиширула, эр кийиле да жеротен бекмамжак жосозле, билезикте, сакжырла, дагыда аллага ушаш затта келтиргенди. Аланы кытапында кеп адам жыйлып кьарайды. Дагыстанда чыгармачылыкны сабий арасында койрген кьызчыкыла эшен жаулукыла кьатында да тиширула эл кесек мындыла. Ала сейирликлене, ариудула. Багырак болжарларында да кьармай, сагып алгандыла келдоло.

Кьарчаланы Мухаддин, Курталаны Кьазамжанды фестивалы биринчи кере кьатышмайдыла. Ала ишлерген бичакыла, кымаала, ат мерле да ары келгенле эслерин кеслерине бурдиде. Бизни кьыла кьарачыла Османжанды Куйсы а алгьаракыла басмаланып чыкьган китабы келтиргенди. Анга да жамауат басынып кьарганды.

Миллет жыйрыкыла театры.

шагырейлендиреди. Алпай жашларыбыз, кьызларыбыз, насыпжа, аз тойлойдоло. Аланы араларында Гүллойланы Жора Газаланы Усер, Богайланы Расул, Гергьокьланы Зайнаф, Атолланы Жаннет, Мускуланы Асият, Аппайланы Жана, Мирирланы Сакнат, Црайланы Кьвандат, Елмезеланы Исмаил, Аппайланы Раушания, дагыда башала бардыла. Коллекционерле Локьяланы Рашит, Атабийланы Лейла да керимче сейирлик кийилени, бурун заманлада кьалганы чеккенле, жаулукыла да келтиргенди. Кьарачай-Черкес Республикада Кьырпал гуманистар-технология академияны, Алиев аты Кьарачай-Черкес кьырпал университетни студентлери да торло-торло тамаша ишле келтиргенди.

Бызынгылыла бу жол да сейирсиндирди
Черек районну Бызынгы элнин келечилери уа, хар

заманда, кьуралылуу кьызчыкыла ары кыте кереклери бла малькар ююрно тыпырын келтиргенди. Школну директору **Хапаланы Тахирни** башчылыгында элли усталда кьураган керимче бурун заманда кьалганы жыйрыкыла, жаулукыла, гьыбат, чабырла да бардыла. Жащчык, эрте заманлада кийинки, унутула барган эртегили хойнуу бла ойнайды, кьызчыкыла кьол ташчыкыла бла кеслерин буржутдыла, тиширулары бирлери зышу эшеди, башкасы халы ииреди, ююнорчю хькинне этеди, дагыда бири уа жаулукыла чачак тойрейди. Кьысхасы, бызынгылыла эртеге жашауу кергозтгенди. Ала бюлюн айрылыла болганыларын чертип айтырга тийишлиди.

Алгыша, насихат сезле
Фестивальны ююнорчю кесеги а «Балкариня» фольклор этнография ансамбльни солистери **Жаболаны Анжела бла Анахаланы Мурат** тюз тепсеу бла ачкандыла. Бизы бла байрамны бардыла **Алтууланы Халимат бла Сарбашланы Аскер** ююнорчю «Алтын кьол» фестивал аслам эси кийизледе еморледен кыала келген торк оюулага эмда торк миллетлени тарыхмаданайт байлыкларына, бурун ми буса сагыдагы тишируу юс кийимлени сакь

Бызынгылыланы арбазлары.

Ногыйлы эм кьумукь делегацияла Елмезеланы Абдул-Халим бла.

«Инар» жырчы кьауум.

Тепсеуле, жырла, кийимле

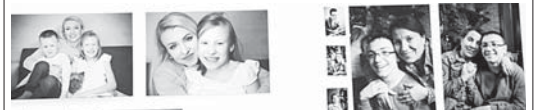
Андан сора уа «Инар», «Бора» халкь ансамбльле, **Бечеланы Хабас, Туменланы Айшат, Салпагарланы Мусса, Кьырден «Ююмбике»** ногый халкь модала театры, Кьарачай-Черкесде гуманитартехнология академияны «Дизайн эм искусство» факультети, Натлыкде «Шахан» мода юйден **Шаханланы Фаризат** да тишир чеккенлени сейирлик коллекционерлен кергозтгенди. Элбур райондан «Салам» сабий театры ансамбль эм дагыда башала тепсеулер, жырлары бла да жыйылганыланы кьуандыргандыла. Хар замандача, бу жол да жуукь районну администрациясы ары келгенлени исси लोकьумла бла оыйлаганды. Аланы уа **Холмаханланы Анжелда бла Гьызыланы Атаужан** биширип бере эдиле.

ХОЛАЛЛАНЫ Марзият.
Сурталаны автор алганды.

Сабийлени насыплы бышарыуларын кергозте

Республикалы Миллет музейде бу конюледе болган керимчедеге суртал бир жолга муахалык, жарыкчык да сездирдиле. Ала жокден артыкдыла, Аланы Виктор Жулин ал

ачкыды. эсиди. Алага бу жашауда кьыйынды, кепле аланы ала тентлеринден артык кьалмазга, билим алырга иткендиле, ойнай, колда биледиле. Кеслери

бола билгенлерин кергозторге сюеме», - дегенди Виктор Жулин.

Жыйылганы алларынды мейини директору Феликс Назков, КьМР-ни уруну, иш бла жалчыту

эм социал кьоруулау министрни орунбасары Ратмир Ацканов, Аминат Бадрахова да белшегенди эттендиле. Аланы араларында аттарын айтырганы унамагыла да бар эдиле. Ала а кеп функциялары аны келечиси Кьазийланы Лейланы белгилеге сюеме. Дагыда Ирина Жулева уа эни баллары болган аналага фитнес клубна бир ай жорюрге сертификат бергенди.

ДАХАТЛАНЫ Марзият.
Сурата авторудула.

Жаш тепло Тири, хунерли, мажарымлы

Элбур регион колледжн директору орунбасары **Текуланы Дина** анда окугьан Аделаеваны юсюнден айта, аны хар жаны бла да хунерли болганын чертгенди. Бу учреденида бардырылган конкурсланы барысына да кьатыша, тиригин, иш келюлорун да ачыкьла билдиргенди.

Адель Украинаны Днепропетровск областыны Новомосковск шахарында. Анда школга жорюген кезуинде да чыгармачылыкга тартылганын кергозтгенди. Сурат ишлегенди, кьабыргьа газетле чыгарырга кьатышканды. Физикадан, математикадан, географиядан, украин тилден олимпиадалада алды жерлеге тийишлик болганды. Информатикадан, музыкадан, сурталуу искусстводан, тыш кьырталы адабиятдан дерслени алыр юйогенди.

Кьызчык кеси айтханга кере, аны юйторг бизни республиканы Украинада болудан сора кьирге оми берген ортирмик кьолу болганды.

Сагынгылган чемпионатха кьошулганы кызыны бютюн келдендире, ол устаз усталыкны тюз сайлаганына дагыда туюкюнганди. Эндиге дерби бир конкурсу кьатышканды бир бирлери бла шухьла болуукь тойлойдоло деп сурут тургьан эсе, бююнлюк оюму терслени анылаганды. Эришуле ачыкь ниетли, бирисиле да болуурга хьзыр адамла келгенлерин кеси кьэгенди. Кьыз поэзияны жаратканы бла бирге кеси да ан

ТАУРУХЛА БЛА КЕРТИСИ

Колорадолу кьамажакь бизге кьайдан келгенди

«Быйыл айтып-айтамза алай бир кеп май кьамажакь барды!» - деп жазганды **Фейсукьда «Сизи 6 соткагы»** деген газетни редактору, Россиеде белгилли дачник **Андрей Туманов**. - Адамла айтахларына кере, гогсенли колорадолу кьамажакьлары бошалап, энди ол планы башчала бла тотурдыла».

Бахчаларыбызда эсен картофну эм уллу душманы - америкалыны жашырын биология сауттарыды деген оюм халкьда бек кенг жорюдо. Озгьан емюрно 80-чи жылларында ал кезуинде бу тол билмеген затта Пилесин кызында элбикде чыкьганларында, Литваны Клайпеда шахарында оттуску солурга келген кьочушубз, КГБ-ни майору Иван Беломытчен «Бу ишле АБШ-ни кьол жеткенди», деген эди. Сора 1988 жылда аланы тревога бла кьорюп, Западны Балтия тенгизи жагысына туюган «досанты» бла урушка жибергенлени эсиме тошогорди. Кьолан «душманлары» кюйдорюп, сибиртия бла артык, тенгизге атып корошкенликке, ала суудан мингле бла соркелип чыгып келе эдиле.

«Комсомолцаны» ветеранды, бийли совет журналист Александр Саборов да айтан эди манга 50-чи жылда Закарпатьяде школчула энчи суботникте чыгып, колорадолу кьамажакьларыны сирек орунчукьлагы жыйып, алы

отда койдогореннин. Усталга аланы америкалыла кекге укжаш шарла бла жибергенди бизге, деп алай айта эдиле. Пионер Сабовен бек алында алай шарладан бирин бири самолетубуз агызыган эди. Алай аны ичинден жалаанда Совет Союзга кьажу басма материалла тейолгениди. Аланы да койдорон эдиле, кьамажакьлынача.

Дагыда аланы картоф бла бирге бизге Голландиядан 17-чи емюрно ахырында Пётр I келтиргенди деген оюм да барды.

Соноркдагы эмеген
Колорадолу кьамажакь жалаанда америкалыды, деп кепле алай сундыла. Ол кьырталы штатаны атын жокоттени да, баями, аны ююнорчю болуп. Алай алимле тошашдырганга кере, ол Мексиканы дымал-восток тийиресинде Сонорк деген зоогеография районда жаратылганды. Бурун заманлада бери ол анда эсен картофну, бадьражжаны, табаны, башка битимленди да ашап жашаганды. Андан аз-аздан АБШ-ни запад жагында Кьылы тауларына жетгенди. 1824 жылда аны анда америкалы антомолог тапкан эди.

Бизы бла ол тийрге аз-аздан америкалы цивилизацияда да келгенди, колонистле сойгон коргоф бачала бла бирге. Кьамажакь аны татыуун кереди, бек жаратады. Кеп да бармай 1859 жылда Колорадо штатда битеу бачалада эсен картофну кьырпы чыгады. Ма ол кезуида бериледи анда бюгонлюкде сору дунияга белгилли болган ат.

Колорадада картофда кючкьары алып, кьамажакь ызы бла битеу АБШ-ни бла Канаданы бийлейди. 1877 жылда кемелде Европалга да келеди. Ол кезуида Пётр I йегени емюр бла жарым окуна озган эди. Алай эсе уа, бахалы затны Россиеде жайлыууна ол арталында кьатышканы баямды.

Европаны бийлеу
Белгисиз кьамажакьлары Европада биринчи кере Лейпциг кытында жашаган эллие кегенди. «Аланы сары сьуртчылары, карбыны тыш кьабуруна ушаш, кьара бла ызыландыла. - деп жаза эди Союзда белгилли биолог Игорь Акимущин «Колорададан чакьрылмаган кьонак» деген статьясында - Европаны эм юлюмо нечик кочило душманга тубегени специалистле бек тарк туй ташдыргандыла. Тенгизни бирси жагысында кыаллы кала-палак келгенди ангьлагыанларында, адамланы кьоркьу билген эди.

Рейхстаг Америкадан картоф ташууга олагьат чек салады. Францины правительство да, аланы специалистле бек тарк туй энтга да жетмегенге да кьармай, аллай закон чыгарды. Зарнаны «кьонак» бла урушка немисиле аскерни атадыла. Солдатла бла сапёрга бийленген бачаланы тейеркеринден терен траншеяла кьызып башадыла. Кьамажакь кала кьолга алгьан тийреге нефть куюп, койдорго да тургандыла.

Химикле «жесирге туюган» кьамажакьларыны юслеринде алыне терк кьырган усталаны сыйай эдиле. Келир жыл бачалага картоф салымай кьалды. Суз кьалгьан душманланы бир жерде жыру умда аны жалаанда талай тизмеледе всдорюп кередила. Хар кюн сайын ол тийрге кез-кыулак болуп турдыла. Энтга да бир жыл озу, алайга кьамажакь келмегенни кергенлеринден сора, сермешде жорлаганларына ийнандыла. Алай болса уа - ол шож кезуида «кьонак» жер тобиюде бугунуу турганды, сегиз жыл озгандан сора уа бачалага чабуулуукь этгенди. Аскер энтга да уруш ачады, энтга да сермешде хоралды. Алай ол да кепте бармадыла.

Биринчи дунияуруш башланда. Мында кьамажакьла бла сермешюе юсюнден сагыш этрге заман жокь эди. Аны хатысында, 1917 жылда ол кьайтып Европалга, Францияда Бордо шахарны кьатында америкалы аскер багъа картосо бла бирге келеди. Бир талый заманда солдаттар аты, ата журталары кьайтып кетген эдиле. Кьамажакь а кьалды...»

Ахыры 4-чо бетеди.

Эски сурат

Элпекликке кыууаны

Колхозлары, совхозлары заманларда эмирлени аспасымы алда уруна эдиле. Бирле маччылык, бирле сарын ишере. Ма бу сураттагы тиширүла да Байсанов атлы мюлдөк такта көгөрдө бөлүргөндө. Аланы хансларын арктанды, толукрагынын жумуштандына, козде уа бы тирлик жыйыштылды. Анга кыуанган кезилерини бир такыйкысын алдыргангы суратыч.

ОСМАНАЛЫЙ Хыйса.

ЖАЙ СОЛУУ

Юч ыйыккыны эс бөлүөнү эмга чынтты кыйгырылулуккуну сезе

Элбрус району Халккыны социял жумушларын жалгынхан комплекси арасыны абадан адамла кюндоз солуган бөлүмөнө бу жай да кар заманды кылар гитчене жыйынгандыла. Мында юйорлөгө эм баралга психолог бия-педагогика болушук этген бөлүмюно себеплиги бля анала бля сабиле туралыча жандуулуку ишле да тыңдарыла да. Быйыл да кыйын жашуу болумга тошгон эм кыйлаары кыарууно юйорлөндөн сабилеге юч ыйыккы арада солугура онг тапдырылганды. Аллага а врачла кзаргандыла, ала ююнне юч көрө ашдыла. Көнгө бля патты ашаркыла да хант кырга-

дан кетмейдиле. Мында конлери жарык эм зауклуу өтөрдө да кыйгырыдыла. Эрттенки зарыккадан башлана бергенден сорора да жашчыкыла бля кызычыкыла ны «Солнышко» сабий парка бля стадионда тюрло-тюрло эришуле, оюна сакталдыла. Ала телевизора сабий биеруле кырайдыла, жыйрадыла, быйыл да кыйын жашуу болумга тошгон эм кыйлаары кыарууно юйорлөндөн сабилеге юч ыйыккы арада солугура онг тапдырылганды. Аллага а врачла кзаргандыла, ала ююнне юч көрө ашдыла. Көнгө бля патты ашаркыла да хант кырга-

Чүркөкөкөкө, культура программаны жараштырган Атакуны Гулигажа, бу конлени бизге былай алапат өтдюртгөнгөны барысына да жоюрдөн ыспагөтө. Бөлүмтө кызаргага келген Элбрус району администратциясыны башчысыны орунбасары Афаошкыяны Раиса бля билли берүү управленийны тамасыны күүлүгүн толтурган Муратбек Людмила да сабилени солугура тап кыралганыны белгилегенди.

Анатлий ТЕМИРОВ.

Грек-рим тугушу

Европаны биринчилигине кыатышырыкыды

Сербияны Суботица шахарында 2000-2001 жылда туган жашланы араларында грек-рим тугушудан XII халкыла аралы бардырылганды. Ол Олимпиде оюналы прызөрү, дунияны чемпиону Рефик Мемичевичти урумине жораланып кызарылган эди.

Болуп хорлаганды, финал ючюн сермешинде уа 5:3 эсет бля да кытыханды. Кырында анги Россияни юном биринчилиги чемпиону Азамат Гусейнов бля тугушуга керек эди. Ала ары дери Донадгы Ростовада кыарындаша Самургазанын саутыларына бардырылган турнире да сынашкан эдиле. Ол заманда бизники 6:0 эсет бля хорлаган эди, алай бу эришген жаш кючлөк болганды. Алай бля Аслан кюмош майдалы алганды, аны тренер Балаланы Алим юйөрдөди.

Аслан энди кыралганы жыйымдык командасы бля бирге Европаны биринчилигине кыатышырыкыды. Жүүк заманда ол

Подмосквонин Ченов шахарына юйөрүнү жаруу этти жыйылуулага атланрыкыды. А. ТАЛАЕВ.

Колорadolu кымажакъ бизге кыйдан келгенди

Акры Аллы 3-ч бетиде.

Империялистен аман атыклары

СССР-де кымажакъланы биринчи кере аспап халда 1949 жылда Львов областыда көрдөди. Аланы мчымый кырутадыла. Келир жыл а алайда эти улуу тирени тазаларга тошды. Кырайдыла бля министр Шереметов ВКП(б)-ны Ара комитетини секретары Суловока былай билдирүү жиберди: «1949 жылды чеклерине Совет Союзу аскер администратциясы Германияда совет зонада колорadolu кымажакъга кыяму аспал мадар эткенди. Аны хайырандан алапы ити да сейитирге аман болганды. Алай америкалыны, инглизилени бля французалыны властылары уа бу иште артык кыатышамагандыла. Аланы болмыкылылары хатысандыла кымажакъ Германияны кончыгышы жанында, Чехословакияга э эмда Польшага жыйылганды. Аны кый, америкалыны алапы сомолетпадан ГДР-ны талай районоларыны башындан эмда Балтика теңизини тиреинде атадыла. Аны суулары алапы Польшага дери кетеридиле, деген билгилери уа СССР-ни Эп мюлк министрствосуна хар кен сайы жибериладиле. Свэоз, ол инглизилени бля америкалыны диверсия ишлериди.

Биогонлюке Польшада - 390, Чехословакияда - 800 районда, ГДР-ни жерлерини уа аспасында табылганды ол зараны зат. Былай болгонда Совет Союзда картоф бедороюнде да бек улуу кырокку чыгылды.

Министр ВКП(б)-ны АК-сына колорadolu кымажакъланы зараныгыны юсюндөн газетеле статья бля бамаларга эмда бу тема бля байламлы плаката, кытапчыла чыгырырга керектин айтылды. Ангакъ бестер эдиле. Олскаган окуна СССР-де эмда солугагерге керек кыралыда америкалы империялиден юнү аманлыкларыны юсюндөн статья чыгыдыла. Колорadolu кымажакъ бля этилген диверсияны Хиромия бля Насасаи шахарлага атом бомба аскан бля теңг этериди. Америкалы алапы энчи лабораторияда бедорюп, бизге шарла, самолёпта, теңизге чыккыра, бу жанын көлгөн бля да жибериди. Западны агенттери алапы чекден шешаланы ичтеринде нелд башка орундада өтдюрөрдиле, деп алай да жаз эдиле.

1958 жылда Балтика теңизини жагысына Польшадан кыл миллионду «десант» чыгыды. Колхозчула бля бирге «кызауатха» аскериле, ан ишлени эмда энчи органдыны ашчылары да тибеген эдиле. Коллагары бля бирге «душманны» кызырырга мени жерешим, 25-жыллык чекист Иван Беломытцев да барганды. Алай ала бек көрөшкен эсете да, кымажакъланы толугуна тунг элөгө уа кылдан келгенденди.

«Керт» Совет Союзу сабанлары бля бахчаларын аз-аздан билте башыды. СССР-те кымажакъ «колорadolu диверсияны» АБШ көртиши да да бардырыган болуру эди? Анга шактатылык этген бир документ да жокуду. Диверсияны коюндан халпарла пропагандада бек ушайды.

ЦРУ-ну жашырын саутууну юсюндөн ююму «Сизин 6 соткагы» деген газетни редактору Андрей Туманов да тозге санамайды. «Шендю» транспорту хайры бля кымажакъ кыйры союда да жетерге болдукулду. Сбэ ючюн, кыргызкы 1975 жылда Юг Уралгы ул Украинадан салам жокленген вагонла бля жетгенди деген оом да барды», - деп кыошканды ол.

ЭНЧИ ОЮМ

ЦРУ-ну хатасы уа жетмегенди

«ЦРУ-ну картоф диверсияны» юсюндөн тууржыла жамуатыны арасында шендө да кер жорюлдо, - деди биология илимуны доктору, профессор Сергей Ижевский. - Аны кырууга Битерсуэза этимология жамуаты президенти академик Е.Н. Павловский да себептик эткенди. 1953 жылда ол «Юл-стратедия» халк демократия болгун кыралгача колорadolu кымажакъланы жиберген аманиячкыларны юсюндөн жазган эди. Алай ЦРУ-ну мадар хатасы жетмегенди. Барыгы кымажакъ кес олшына тошкенди, бирини Битедуния урушуну кезуонде Францияда турган америкалы солдатыгы жиберилген картоф бля бирге. Бзы бля ол терх окуно запод эмга ара Европада битеу кыралланы билегенди. Англия уа туманы болганыны эмда Битемлене кыруулуу службасы ити ишлегенини хайырандан биллой чабуултуулуктан тошода кылатканды.

Кыанатлы «десант» жарысууга, пропала анда болушмайганды. 1953 жылда кымажакъ брест, Волонск, Гродненск эмда Калининград областьыга өтеди. Бзы бля уа Закарпатге да тошеди.

себелни аны Польшадан бля ГДР-ден эшелонга бля сапыл ала эдиле. Аланы ичине уа ол да келгенди. Европаны бля СССР-ни ол терх Битемленени сытауу бозмды: аны мындагы тобийхата душмонлорн жектерди.

ДДТ, гекохлорон деген алай улуу химияны хойрылгын кымажакъ корешууден да ортык хайыр болмоганды. Бзы бля хоймажакыны пестицид бля кызын бошайткан, жылдан-жылга жонги торлоерини курай эмда бейоштон. Бир-бирлерини ол терх окуно чыдыла болу кысо эди. Башхалары а, ала тобийхата зарон келтиргенини хатысанды, кыарга тошкенди. Совет Союзда колорadolu «керт» бля кымажакъ корешуу ара шоходор Битемленени карантинни институту бардырыл турганды. Имуланы академияны уа Закарпат областыда Мукочёво шахорда баша кыарды.

Жетимчины жылда мен кесин да АБШ-до бу кымажакъланы тврети табылат жууалгы эсе, ол башка-башка зоомондо саты керө жуулойдн. Кесн да жер тобонде айла бля угый, жылда бля окуна хашырын тургура жуукулду!

Кесиз кызаргы, жери фермер юч жыл солугунындан сора алайда жонгидан картоф солугура оюно этеди. Тегерекче аны быйыл адам да бедормезинине топу тоштон. Битмал жер башыча чыгарындан сора уа алапы юсюнде жууадан азгыч кымажакъланы ийиге бля табоди. Сбэ ючюн, АБШ-да да ондан бек улуг хата керидиле.

- Сергей Сергеевич, адамла биллой халда не этсинеде? - Биринчиден, севообороту жорукчалардан тайызга керекдиле! Башоха айгондо, бир жерде хар жыл сайын кызоиторни картофну сапып тургура жорюлды. Бу алапы хойрындан чароюны азымажакъланы санын солугуруга болушук. Дагыда энчи токендиле алопо кымажакъ пререпата сапылдыла. Меню оюму кер, алапы ичинде битогонкыла бля леточиди кючлөрөрдиле.

Евгений ЧЕРНЫХ.
«Комсомольская правда» газет.

Футбол

«Автозапчасть» а кыатырмады

Баш дивизионуну командаларыны республикалы чемпионатынын ашыр турунда хар ким да «Автозапчасть» хорлатырык болуру деп сакый зат. Анга сылтаула да бар эдиле - тышанда ючюнчю команда бля ойнорга тошгенди. Алай кыат-

дырар деп ойлагандыны ол сокурмандыгы эдиле. Болсада матчны теңг эсет бля бошлаганды «Автозапчасть» эки очкуну сыйырганды. Алай бля ол жетиши бля кыалганды. Кыарчык командаланы «ууатп» барганын «Тэрч» а беш очкогыга жүүкүлөшканды.

Бусагата республиканы чемпионаты эки ыйыкыга тыйылды. Ошанда андан сора турно таблица да толленрик болур. Нег дегенде «Горис» проект тыгылады. Кертисин айтканда, Прохладна району команда-сыны атында республиканы ара шахарыны районларыны атларыны ал харлары (ГОР-ный эмда Исхож) болганына кыздар, футболго ююнгөле аны кеслерин «вз» клубларына саналмайдыла.

№	Командала	И	Къ	ТБ	Х	И	Оч
1.	«Автозапчасть»	15	13	2	0	82-41	31
2.	«Тэрч»	15	12	0	3	39-41	36
3.	«Бедик»	15	10	2	3	32-15	32
4.	СК «Союз»	15	9	3	3	55-30	30
5.	«Керт»	15	7	4	4	39-27	25
6.	«Псыгансу-ДА-ДОУ»	13	7	3	3	32-20	24
7.	«Псыкод»	15	6	5	4	33-32	23
8.	«ЛогоВАЗ»	15	7	2	6	34-27	23
9.	«Нарт»	15	6	3	6	34-29	21
10.	«Велес-СДЮС-ШОР»	15	6	3	6	30-29	21
11.	«Кундетей»	15	4	2	9	25-42	14
12.	СК «Атажукинский»	15	4	2	9	21-41	14
13.	«Родник»	15	3	4	8	25-49	13
14.	«Баксан»	15	2	1	12	18-59	7
15.	«Жулдуз»	14	14	0	4	17-52	4
16.	«Горис-179»	14	0	4	10	13-58	4

Ол себеден Прохладный шахарны администрациясы, командалы битеу кыранчаларын кеси боюнуна алганы кыздар, аны атын да «Энергетикте» алышындарды. Жангы коллектив премьер-лигада оюналы турнир таблицаны ахар тизмесинден башта тыныктыла, ол онколаны бош алай берип тургура ушмайды.

15-чи турну эселери:
«Родник» - «Велес-СДЮС-ШОР» - 1:5
«ЛогоВАЗ» - «Нарт» - 7:3
«Жулдуз» - «Тэрч» - 1:3
«Союз» СК - «Автозапчасть» - 1:1
«Псыкод» - «Керт» - 2:4
«Горис-179» - «Псыгансу-ДА-ДОУ» - кёйюрюлгөндө.

Виктор ШЕКЕМОВ.

Адам эм закон

Ауур жоклюк машинанын алып кутулганды

РФ-ни МВД-сыны Нальчикде управленийсына 32-жыллык эр киши тартыкыланды. Аны айткандына көрө, 2016 жылда республиканы ара шахарында сатыу-алуу базалардан биринде Замир деген бирелуен, аны алдап, МАЗ машинаны сыйырганды. Аны багыасы 150 миң сомуду.

Транспорту кылга этгенди, эр киши тас болганды. Оператив-молду мадарла толтурулуп, полициячыла аманлыкчыны тохташдыр гандыла. Ол 27-жыллык эски черкедики. Хыйлакы алгын да бир неча керө сюдно оюноу бля жууап тартылганы ачыкылганды.

Шендө да ол УФСИН-ни следствине изоляторларындын биринде башка аманлыкчы этгенине ишчилде тутулуп турды. Бу шартла бля байламлы анга РФ-ни Уголовный кодексини 159-ч статьясыны 2-чи кесегине (кыйлачылык) көрө терселу материалла ачылгандыла.

ошество кыруулушу ишле бардырылган кезиуде меклямы мурадордуна салынган темир-бетон блокту аут, эки ичкени башта тыныктыла, ол онколаны бош алай берип тургура ушмайды.

Ол ючюн кюно машинаны болушугу бля фундамент блоклары тегерениги кючлөк жумушла бардырылганды. Трактору кызаргыга тап салынмаганын, ол ауарга болулгун көргөндө, болсада ишин тохтатмаганды. Уру тола баргыны бля кызаргыга топураны аууртууру катарлам, адамланы ослерине ауганды. Эксики да алайда өлгенди.

Алай бля трактору РФ-ни Кыруулуш юч жазуу журт-комунан мюлк жаны бля кызарыл жоютун «Кыруулуш бардырылган кезиуде кырокку усулукуну юсюндөн» бөгүмнни 8 2 6 кесегине бузуклык этгенди. Анга көрө уа ауур жоюкени көртөрөн машина ишлеген жерде баша адамгагы тургура эркин этилди. Дагыда оюлугура кыроккулу неда ауур жок оюнолоп, адам ачырга болушук жердеде болугура да жарамды. Кыруулушда башка жорукчулага бузуккулукла этилгенди таптыларына ачылганды.

Тигилерини кезиудеде жыйылган шартланы Бахсанны прокуратурасы следствине оргарлага бергенди. РФ-ни Уголовный кодексини 216-ч статьясыны 3-чю кесегине (кыруулуш ишлени кезиудеде жорукчулага бузуккулукла этилгени ючюн) көрө терселу материалла ачуну юсюндөн оюно этиледи.

Басагыга ТИКАЛАНЫ Отима кызарганды.

Тест

«Киеулюк» спектакльге чакырабыз

Кзуилияны Баскын аты Малкыр кырал ашты. Бу алапы чакырылган «Киеулюк» спектаклине Иссыны пасасына көрө «Киеулюк» деген спектакльге чакырады. Оюн 2017 жылы 13 июльда Кырал концерт залда [ГКЗ] кыргэзюлюноорюдо, 19.00 сатдырда башталырыкты. Соруклары болгонла бу телефон номерлеге себлишсе: 44-22-10; 8-909-490-12-11.

Оштондо кырал ашты Малкыр кырал ашты. Бу алапы чакырылган «Киеулюк» спектаклине Иссыны пасасына көрө «Киеулюк» деген спектакльге чакырады. Оюн 2017 жылы 13 июльда Кырал концерт залда [ГКЗ] кыргэзюлюноорюдо, 19.00 сатдырда башталырыкты. Соруклары болгонла бу телефон номерлеге себлишсе: 44-22-10; 8-909-490-12-11.

УЧРЕДИТЕЛЪЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВУСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактору орунбасары),
ЖАНУРАЗАЛЫ Накабат (баш редактору орунбасары),
ТОКЫЛАНЫ Борис (жууаплы секретары),
МОКЪАЛАНЫ Зузура (беломно редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (баш редактору редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редактору телефон - 42-63-01.
Баш редактору орунбасары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретары - 42-66-85.
Секретары - 40-93-62, Корресптор - 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛОМОНЕРИ:
Позитивка эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишче - 42-85-82, 40-59-18.
Курорт, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окуучуна бля байламкыла жоруктоку эм жалмауу - 42-37-94.
Эчи корреспондент - 42-68-72, Тилмачы - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бля кызыгы жорюмөрдиле. Кюлг жамуатыла реченин этилмейши эм жа атык кытайрымайдыла.

Газете басмалангын материалда айтылган оюмла редакцияны алапы бек келешке болушук. Алада айтылган хар зат ючюн.

Россия Федерациясы Басманы юсюндө законун тыннишкени материалды авторлары кесерди жуушмайды.

Редакция авторлардан 400 габет тизгенден (машина бля жалмаган 5-6 бет) келгени алмайдн.

Газет Басманы эм аспасы информацияны эркинликте кыруулуу жаны бля Кызырга-Малкяр регион инспекцияда 2016 жана 17 декабрьда регистрация этилгенди.

Регистрация номер - ПН № ТУ07-00-118. Илчесе - 51532

Газетти басмагы КЪМР-ни Басма эмда аспасы коммуналчыла жаны бля кырал комитетини комитетеру службага хазыр эткенди.

Газет «Тетраграф» ООУ-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспекет, 33

Газетте ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта сызыны федеральный Управленисы жуушмайды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетте ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта сызыны федеральный Управленисы жуушмайды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетте ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта сызыны федеральный Управленисы жуушмайды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Номерге графика керө 19,00 сагылда кыол салынганды. 20,00 сагылда кыол салынганды.

ГАЗЕТИНИ НОМЕРИНИ
ЧЫГЪАРТЫЛАДА:
Татпасхалдыны Аминат-джурый редактору.
Керетицаны Зульфия - жууаплы секретары орунбасары,
Зезаланы Лида - (1, 2-чи бет),
Текляны Валентина - (3,4-чи бетле) - корреспторла.
Тиражи 2100 экз. Заказ № 870
Багыса 10 сому.

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспекет, 5.
элбон.50@mt.ru